

Høringsnotat – Forslag til forskrift om krav til gjennomføring av magnetinduktiv prøving av ståltau for taubaner og kabelbaner og krav om rapportering

1 Innledning

Krav til ståltau for taubaner og kabelbaner som har fått sine tau og tauforbindelser godkjent etter reglene i forskrift 3. mai 2002 nr. 446 om bygging og drift av taubaner og kabelbaner, er fastsatt i forskrift 1. januar 1995 nr. 1214 om ståltau for taubaner og kabelbaner.

Krav til ståltau for taubaner og kabelbaner som har fått sine tau og tauforbindelser godkjent etter reglene i forskrift 3. mai 2002 om tekniske krav til taubaneanlegg inkludert kabelbaneanlegg til persontransport (forskrift om tekniske krav til taubaneanlegg) er fastsatt i nevnte forskrift samt i tilhørende NS-EN standarder som omhandler ståltau. Kravene er basert på EU direktiv 2000/9/EF om taubaneanlegg til persontransport. Dette gjelder i hovedsak taubaner og kabelbaner for persontransport godkjent etter 2004, men også eventuelle eldre taubaner som har skiftet ut sine tau og tauforbindelser og fått dette delsystemet godkjent etter forskrift om tekniske krav til taubaneanlegg.

I begge forskrifter som ligger til grunn for godkjenning av tau og tauforbindelser, stilles det krav om at det gjennomføres magnetinduktiv prøving av ståltau innenfor visse maksimumsintervaller når det gjelder baner beregnet på persontransport. I forskrift om ståltau for taubaner og kabelbaner fremgår dette av punkt 4.2.1.1. I forskrift om tekniske krav til taubaneanlegg fremgår dette av underliggende standard NS-EN 12927-7 Sikkerhetskrav for taubaneinstallasjoner for persontransport Tau Del 7: Inspeksjon, reparasjon og vedlikehold punkt 6.6.

I dag er det Statens jernbanetilsyn som gjennomfører den magnetinduktive prøvingen av ståltauene. Tilsynet legger opp til å endre denne ordningen.

2 Endring i gjennomføring av magnetinduktiv prøving av ståltau for taubaner og kabelbaner

Fra 1. januar 2015 vil ikke Statens jernbanetilsyn lenger gjennomføre magnetinduktiv prøving av ståltau. Denne prøvingen vil bli overlatt til uavhengige inspeksjonsorganer. I den forbindelse er det nødvendig å forskriftsfeste kravene til hvordan prøving skal gjennomføres og kravene til kompetanse. Da det ennå ikke er norske aktører for gjennomføring av magnetinduktiv prøving på markedet, må kravene til dokumentasjon av kompetanse fastsettes slik at taubanene får tilgang til kompetente aktører også i andre europeiske land.

Kravene til hvordan prøvingen skal gjennomføres og kravene til kompetanse, fastsettes slik at standard NS-EN 12927-8 Sikkerhetskrav for taubaneinstallasjoner for persontransport Tau Del 8: Magnetinduktiv prøving av tau, skal ligge til grunn uavhengig av hvilken forskrift tau og tauforbindelser er godkjent etter. I dag gjelder denne standarden kun for baner godkjent etter forskrift om tekniske krav til taubaneanlegg.

Kravene til hvordan kompetanse hos den som gjennomfører magnetinduktiv prøving skal dokumenteres, er nye. Det legges opp til to måter å dokumentere kompetanse på. Det primære kravet er at den som skal gjennomføre den magnetinduktive prøvingen fremlegger akkrediteringsbevis på kompetanse i henhold til kravene i NS-EN 12927-8 fra sitt nasjonale akkrediteringsorgan.

Siden ikke alle europeiske taubanemyndigheter krever akkreditering, men gjennomfører en egen godkjenning, vil det legges opp til at dokumentasjon på slik godkjenning fra en annen europeisk nasjonal taubanemyndighet også vil oppfylle dokumentasjonskravet.

Det vil ikke bli endringer i ansvaret for at magnetinduktiv prøving gjennomføres i rett tid. Konesesjonshaver vil fortsatt ha dette ansvaret. Konesesjonshaver vil nå i tillegg være ansvarlig for at den som utfører den magnetinduktive prøvingen, kan fremlegge den dokumentasjon på kompetanse som forskriften krever. Til orientering er vi kjent med at det i forbindelse med ny taubanelov kan bli foreslått å oppheve konsesjonsordningen. Konesesjonshavers ansvar her vil i så fall gå over til den som har driftstillatelsen. I dag er det konsesjonshaver som har driftstillatelsen.

Det vil bli endringer i behandlingen av rapporten etter magnetinduktiv prøving. Konesesjonshaver skal sende kopi av mottatt rapport til Statens jernbanetilsyn sammen med en tiltaksplan.

3 Kommentarer til de enkelte bestemmelser i forslag til ny forskrift

3.1 Kommentar til § 1. Formål

Utkast til bestemmelse:

Formålet med forskriften er å sikre at den som utfører magnetinduktiv prøving av ståltau nevnt i § 2 har den nødvendige kompetanse og at ståltau blir byttet ut i rett tid for å sikre at de alltid fyller sin oppgave med hensyn til anleggets sikkerhet og funksjonsdyktighet.

Kommentar:

Tau og tauforbindelser er komponenter av stor betydning for sikkerheten på taubaner. Kravene i forskriften skal bidra til at den som tester og vurderer tauenes tilstand har nødvendig kompetanse. Forskriften skal også sikre at det blir gjennomført utskifting av tauene når dette er påkrevet.

3.2 Kommentar til § 2. Virkeområde

Utkast til bestemmelse:

Forskriften omfatter krav til den som skal utføre magnetinduktiv prøving av ståltau på taubaner og kabelbaner for persontransport. Forskriften gjelder også fastsettelse av plikt for den som har konsesjon etter taubaneloven eller tillatelse etter jernbaneloven til å drive taubaner og kabelbaner for persontransport, til å sende kopi av rapport for utført magnetinduktiv prøving av ståltau til Statens jernbanetilsyn.

Kommentar:

Forskrift om ståltau for taubaner og kabelbaner fastsetter konsesjonshavers plikt til å få gjennomført magnetinduktiv prøving av ståltau innenfor gitte intervaller. Denne forskriften fastsetter hvilken kompetanse konsesjonshavere skal innhente, hvordan den skal dokumenteres og hvordan konsesjonshaver skal håndtere prøverapporten.

3.3 Kommentar til § 3. Krav til metode og kvalifikasjoner for gjennomføring av magnetinduktiv prøving av ståltau

Utkast til bestemmelse:

For magnetinduktiv prøving av ståltau gjelder NS-EN 12927-8 Sikkerhetskrav for taubaneinstallasjoner for persontransport Tau Del 8: Magnetinduktiv prøving av tau.

Kommentar:

NS-EN 12927-8 omhandler minimumskrav til utstyr og gjennomføring i forbindelse med testing av ståltau for taubaner til persontransport. Når det gjelder gjennomføring setter standarden minimumskrav til hvordan prøvingen skal gjennomføres, til personellkvalifikasjoner på nivå 1 og nivå 2, tolking av resultater, hvordan utstyrets ytelse skal testes og til hva testrapporten skal inneholde. Standardens krav gjøres med dette gjeldende også for testing av ståltau som er godkjent etter forskrift om bygging og drift av taubaner og kabelbaner. Det blir således felles krav til utstyr og gjennomføring av ståltautester for alle taubaner for persontransport uavhengig av når de er godkjent.

3.4 Kommentar til § 4. Krav til dokumentasjon av kvalifikasjonerUtkast til bestemmelse:

Den som skal gjennomføre magnetinduktiv prøving av ståltau må enten ha akkreditering som omfatter magnetinduktiv prøving i henhold til NS-EN 12927-8 Sikkerhetskrav for taubaneinstallasjoner for persontransport Tau Del 8: Magnetinduktiv prøving av tau, eller godkjenning fra en nasjonal europeisk taubanemyndighet til å utføre magnetinduktiv prøving av ståltau gitt på bakgrunn av en nasjonal godkjenningsprosess.

Som dokumentasjon på akkreditering aksepteres akkrediteringsbevis fra Norsk akkreditering eller annet akkrediteringsorgan som er signatar til den multilaterale avtalen til samarbeidsorganet for alle akkrediteringsorgan i Europa (EAs MLA).

Som dokumentasjon på godkjenning fra en europeisk nasjonal taubanemyndighet aksepteres godkjenningsdokument utstedt av den nasjonale taubanemyndigheten sammen med et akseptdokument fra Statens jernbanetilsyn.

Kopi av dokumentasjonen i annet og tredje ledd skal følge rapporten for den magnetinduktive prøvingen.

Kommentar:

§ 3 setter blant annet minimumskrav til metode og kompetanse. Det er konsesjonshavers ansvar å sørge for å innhente rett kompetanse til den magnetinduktive prøvingen av ståltau. § 4 fastsetter hva som er kravene til dokumentasjon av kompetanse.

Utgangspunktet er at det kreves akkreditering fra Norsk akkreditering hvor utstyr, kompetanse og metode skal være i henhold til NS-EN 12927-8. Det tas ikke stilling til om det skal akkrediteres etter inspeksjonsstandard eller etter laboratoriestandard. Et akkrediteringsbevis fra Norsk akkreditering vil tilfredsstillende kravet til dokumentasjon av kompetanse og metode. Det vil også et akkrediteringsbevis fra et annet europeisk akkrediteringsorgan som har undertegnet de relevante multilaterale avtaler for gjensidig europeisk anerkjennelse. Dette gjelder de aller fleste europeiske land.

Taubanemyndighetene i en del land krever ikke akkreditering av kompetanse og metode for gjennomføring av magnetinduktiv prøving av ståltau på taubaner og kabelbaner. De gjennomfører selv en godkjenning/aksept av inspeksjonsorganets kompetanse på området. Statens jernbanetilsyn vil ikke gjennomføre en slik godkjenning av kompetanse, men vil kunne akseptere godkjenningsbevis fra en annen europeisk taubanemyndighet som tilfredsstillende dokumentasjon på kompetanse og metode. Godkjenningsbevis fra annen europeisk jernbanemyndighet skal på forhånd være gjennomgått av Statens jernbanetilsyn som etter å ha påsett at det dekker de aktuelle kravene, utsteder et akseptdokument til den som har godkjenningen. Gyldig nasjonalt godkjenningsbevis sammen med akseptdokument fra Statens jernbanetilsyn, vil være tilfredsstillende dokumentasjon på kompetanse.

3.5 Kommentar til § 5. Krav om rapportering av prøveresultater og plan for tiltak

Utkast til bestemmelse:

Konsesjonshaver skal uten opphold sende kopi av rapport etter gjennomført magnetinduktiv prøving av ståltauet til Statens jernbanetilsyn. På bakgrunn av rapporten skal det utarbeides en tiltaksplan. Denne skal sendes Statens jernbanetilsyn sammen med rapporten.

Kommentar:

Statens jernbanetilsyn vil gjennomgå samtlige rapporter og eventuelt utstedte pålegg om reparasjon eller kassasjon. For tau og tauforbindelser som er godkjent etter forskrift om tekniske krav til taubaneanlegg, vil kassasjonskriteriene i NS-EN 12927-6 Sikkerhetskrav for taubaneinstallasjoner for persontransport Tau Del 6: Kassasjonskriterier, gjelde. For tau og tauforbindelser som er godkjent etter forskrift om bygging og drift av taubaner og kabelbaner, vil kassasjonskriteriene i forskrift om ståltau for taubaner og kabelbaner gjelde.

3.6 Kommentar til § 6. Endringer i andre forskrifter

Utkast til bestemmelse:

Forskrift 3. mai 2002 nr. 446 om bygging og drift av taubaner og kabelbaner: § 15 andre ledd bokstav b) oppheves.

Kommentar:

Dette er en forskriftsbestemmelse som fastsetter at det skal betales en årlig avgift til Statens jernbanetilsyn for magnetinduktiv prøving av ståltau. Bestemmelsen utgår. Fra 2015 vil betaling for magnetinduktiv prøving skje på forretningsmessige vilkår til den som utfører prøvingen.

3.7 Kommentar til § 7. Ikrafttredelse

Utkast til bestemmelse:

Forskriften trer i kraft 1. januar 2015.

Kommentar:

På bakgrunn av et omfattende informasjonsarbeid knyttet til endringen, anses det at næringen har hatt den nødvendige tid til å innrette seg på nye bestemmelser. Det legges ikke opp til overgangsbestemmelser.

4 Andre forskrifter som berøres

I tillegg til forskrift om bygging og drift av taubaner og kabelbaner, berøres også forskrift 10. januar 2012 om gebyr til Statens jernbanetilsyn for tilsyn med tau- og kabelbaner mv. Gebyrene til Statens jernbanetilsyn som er knyttet til gjennomføring av magnetinduktiv prøving av ståltau, vil bli opphevet fra og med 2015. Betaling for magnetinduktiv prøving vil som nevnt over, skje på forretningsmessige vilkår til den som utfører prøvingen.

5 Konsekvenser av forskriftsutkastet

5.1 Økonomiske og administrative konsekvenser

Statens jernbanetilsyn

Statens jernbanetilsyn vil få færre oppgaver knyttet til magnetinduktiv prøving. Selve prøvingen som omfatter reise og prøving vil falle bort. Dette er anslått til ca. ½ årsverk. Oppgavene knyttet til tolking

av prøveresultater, utstedelse av pålegg knyttet til reparasjon eller utskifting av tau og oppfølging av dette, vil imidlertid fortsette inntil strategi for tilsyn og oppfølging eventuelt endres.

Inntekter for magnetinduktiv prøving vil falle bort. Dagens inntektsmodell for magnetinduktiv prøving har en komponent basert på utstyrsleie og medgått tid til selve prøvingen på stedet og en komponent som omfatter dekning av reisekostnader og reisetid. Reisekostnader og reisetid fordeles likt mellom anleggene slik at anlegg med kort reisevei fra tilsynets lokaler betaler det samme som anlegg som ligger langt unna. Reisekostnader og reisetid inngår i årsgebyret for den enkelte taubane. De samlede inntektene for magnetinduktiv prøving er forutsatt i sum å dekke tilsynets reelle kostnader med gjennomføring av magnetinduktiv prøving.

Selv om tilsynet ikke lenger skal gjennomføre magnetinduktiv prøving, må tilsynet fortsatt oppretthold kompetanse på området.

Konsesjonshavere

Konsesjonshavere må etter ny forskrift holde seg orientert om hvem som er kvalifisert til å gjennomføre magnetinduktiv prøving og bestille prøving av tauene i rett tid. Dette tilsvarer den svenske ordningen. I dag kan norske konsesjonshavere henvende seg til Statens jernbanetilsyn når det er tid for tauprøving.

Konsesjonshavere må etter ny forskrift sende prøveresultater og tiltaksplan etter gjennomført magnetinduktiv prøving til tilsynet. Dette er ikke nødvendig etter dagens ordning da tilsynet har all nødvendig informasjon i forbindelse med prøveresultatene til å utstede eventuelle pålegg. Ny forskrift stiller større krav til konsesjonshavere angående vurdering av rapporten og etablering av tiltaksplan.

Konsesjonshavere betaler etter ny forskrift for den magnetinduktive prøvingen på kommersielle vilkår til den som utfører tjenesten. De vil da måtte betale et fortjenesteelement som ikke ligger i dagens ordning. Dagens ordning med at de som ligger i nærheten av tilsynets kontor subsidierer reisekostnader til dem som ligger langt unna, faller bort. Det blir eventuelt opp til bransjen selv å etablere slike ordninger.

Næringslivet

Næringslivet får tilgang til oppgaver det offentlige nå utfører. Det norske markedet er ikke stort og det er i dag ikke norske selskaper som tilbyr denne type tjenester. Det er derfor lagt opp til felles kompetansekrav og samme type dokumentasjonskrav for kompetanse som i EØS-området. Ved å kvalifisere seg, vil norske firmaer også få tilgang til det europeiske markedet for magnetinduktiv prøving av ståltau for taubaner, hvor det svenske markedet er det mest aktuelle. Det finnes i dag svenske kvalifiserte aktører, og det er nærliggende å anta at det kan utvikles et skandinavisk marked hvor svenske og norske bedrifter betjener de to landene på en ressurseffektiv måte.

Det vil påløpe kostnader knyttet til dokumentasjon av kvalifikasjoner til Norsk akkreditering.

5.2 Andre konsekvenser

Dagens ordning med at Statens jernbanetilsyn gjennomfører magnetinduktiv prøving av ståltau på taubaner samtidig som tilsynet også skal føre tilsyn med at konsesjonshavere har gjennomført magnetinduktiv prøving, har vært ansett som problematisk. Med den foreslåtte ordningen vil ansvarsforholdene på dette området bli klare.

6. Forslag til forskrift om krav til gjennomføring av magnetinduktiv prøving av ståltau på taubaner og kabelbaner og krav om rapportering

Hjemmel: Fastsatt av Statens jernbanetilsyn xx.yy.2014 med hjemmel i lov 14. juni 1912 nr. 1 om anlæg av taugbaner og løpestrenger mv. § 1, § 1a og § 1b og lov 11. juni 1993 nr. 100 om anlegg og drift av jernbane, herunder sporvei, tunnelbane og forstadsbane m.m. § 6, jf. forskrift 3. mai 2002 nr. 446 om bygging og drift av taubaner og kabelbaner § 4 og delegeringsvedtak 7. desember 2011 nr. 1236.

§ 1. Formål

Formålet med forskriften er å sikre at den som utfører magnetinduktiv prøving av ståltau nevnt i § 2 har den nødvendige kompetanse og at ståltau blir byttet ut i rett tid for å sikre at de alltid fyller sin oppgave med hensyn til anleggets sikkerhet og funksjonsdyktighet.

§ 2. Virkeområde

Forskriften omfatter krav til den som skal utføre magnetinduktiv prøving av ståltau på taubaner og kabelbaner for persontransport. Forskriften gjelder også fastsettelse av plikt for den som har konsesjon etter taubaneloven eller tillatelse etter jernbaneloven til å drive taubaner og kabelbaner for persontransport, til å sende kopi av rapport for utført magnetinduktiv prøving av ståltau til Statens jernbanetilsyn.

§ 3. Krav til metode og kvalifikasjoner for gjennomføring av magnetinduktiv prøving av ståltau

For magnetinduktiv prøving av ståltau gjelder NS-EN 12927-8 Sikkerhetskrav for taubaneinstallasjoner for persontransport Tau Del 8: Magnetinduktiv prøving av tau.

§ 4. Krav til dokumentasjon av kvalifikasjoner

Den som skal gjennomføre magnetinduktiv prøving av ståltau må enten ha akkreditering som omfatter magnetinduktiv prøving i henhold til NS-EN 12927-8 Sikkerhetskrav for taubaneinstallasjoner for persontransport Tau Del 8: Magnetinduktiv prøving av tau, eller godkjenning fra en nasjonal europeisk taubanemyndighet til å utføre magnetinduktiv prøving av ståltau gitt på bakgrunn av en nasjonal godkjenningsprosess.

Som dokumentasjon på akkreditering aksepteres akkrediteringsbevis fra Norsk akkreditering eller annet akkrediteringsorgan som er signatar til den multilaterale avtalen til samarbeidsorganet for alle akkrediteringsorgan i Europa (EAs MLA).

Som dokumentasjon på godkjenning fra en europeisk nasjonal taubanemyndighet aksepteres godkjenningsdokument utstedt av den nasjonale myndigheten sammen med et akseptdokument fra Statens jernbanetilsyn.

Kopi av dokumentasjonen i annet og tredje ledd skal følge rapporten for den magnetinduktive prøvingen.

§ 5. Krav om rapportering av prøveresultater og plan for tiltak

Konsesjonshaver skal uten opphold sende kopi av rapport etter gjennomført magnetinduktiv prøving av ståltauet til Statens jernbanetilsyn. På bakgrunn av rapporten skal det utarbeides en tiltaksplan. Denne skal sendes Statens jernbanetilsyn sammen med rapporten.

§ 6. Endringer i andre forskrifter

Forskrift 3. mai 2002 nr. 446 om bygging og drift av taubaner og kabelbaner: § 15 andre ledd bokstav b) oppheves.

§ 7. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft 1. januar 2015.